7/1671

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI VE
BAŞBAKAN YARDIMCILIĞI

SÜRELİDİR

Sayı :B.02.0.002/-6552
Konu :

ANKARA

..../..../2003

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ :a) TBMM Başk.nın, 02.04.2003 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-6/332-1215/4934 sayılı yazısı.
b) Başbakanlığın 15.04.2003 tarih ve B.02.0.KKG.0.12/106-107/1647 sayılı yazısı.
c) 27.05.2003 tarih ve B.02.0.002/3178 sayılı yazımız.
d) TBMM Başk.nın, 22.12.2003 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-1149 sayılı yazısı.
e) Başbakanlığın 24.12.2003 tarih ve B.02.0.KKG.0.12/106-107/5719 sayılı yazısı.

İzmir Milletvekili Sayın Vezir AKDEMİR'in Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği, Sayın Başbakanımızın da kendileri adına Bakanlığım koordinatörlüğünde cevaplandırılmasını istediği, 6/332-1215 esas no'lu sözlü soru önergesinin 7/1671 esas no'lu yazılı soru önergesine çevrildiği ilgi (d) yazıdan anlaşılmıştır.

Sözkonusu soru önergesine ilgi (c) yazımız ile cevap verilmiş olup, soru önergesi cevabı bir kez daha ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Mehmet Ali ŞAHİN
Devlet Bakanı ve
Başbakan Yardımcısı

Ek: Soru Önergesi Cevabı (5 sayfa)

DAĞITIM :
Gereği :
TBMM Başkanlığına

Bilgi :
Başbakanlığa

7/1691

İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN VEZİR AKDEMİR'İN SÖZLÜ SORU ÖNERGESİ YANITLARI

1)- Mesleki rehabilitasyon ,bedensel ve zihinsel özürlü bireylerin kapasiteleri, kendi kendilerine daha yeterli olmaları ve parasal yardıma daha az ihtiyaç duymaları amacıyla eğitilmeleridir. Özürlü bireyin yetenekleri, motivasyonu ve fiziksel durumuna uygun mesleki alanın belirlenmesi ve iş analizleri ile belirlenmiş bir alana yönlendirilmesidir. Yatılı ve gündüzlü hizmet verilen rehabilitasyon merkezlerinde özellikle yetişkin özürlülerin mesleki rehabilitasyonu amacıyla iş atölyeleri oluşturulmuştur.

İş atölyelerinde:

Galoş yapımı, oyuncak yapımı, Mum imalatı, Makrame, Kumaş boyama, dokuma, Santral operatörlüğü, Bilgisayar operatörlüğü Daktilo, Paketleme, seramik işçiliği ayrıca bunlara ek olarak görme özürlüler rehabilitasyon merkezlerinde masörlük eğitimi verilmektedir.

Özürlü bireylerin 1475 sayılı İş Kanunu ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa dayanılarak hazırlanan yönetmelik doğrultusunda istihdam olanağı sağlanmasına rağmen uygulamada özürlü personel çalıştırılması tercih edilmemektedir.

Özellikle işsizlik sorunları arttığında özürlüler ilk önce işten çıkarılan, en son işe alınan kişiler durumunda kalmaktadır. Zihinsel özürlüler için istihdam olanağı yok denecek kadar azdır.

Özürlülerin istihdamlarına yönelik hazırlanan mevzuata baktığımızda zihinsel özürlülerin Devlet Memuru olma şansının yok denecek kadar az olduğu, işçi olarak istihdamlarının da çok sınırlı olduğu görülmektedir. Zihinsel özürlüler bir iş yerine yerleştirilseler bile iş verimleri düşük olması nedeniyle kısa sürede işten çıkarılabilmektedirler

SHÇEK, İş Kurumu, MEB, Yerel Yönetimler özürlülük alanında çalışan uzmanlaşmış sivil toplum örgütleri, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının ve gönüllü kuruluşların işbirliğiyle özürlülerin istihdam edilmeleri için kurslar, özürlü bireylere iş deneyimi kazandıracak atölyelerin oluşturulması, Korumalı işyerlerinin açılması, iş piyasasındaki işlere yerleştirecek ve ürün pazarlamasını yapacak profesyonel ekip oluşturulması için çalışılmaktadır.

Bu konuyla ilgili ortak çalışma anlayışının geliştirilmesi için çalışmalar sürdürülmektedir

Uluslar Arası Çalışma Örgütünün 99 numaralı tavsiye kararında mesleki rehabilitasyon hizmetleri, özürlerin durumu ,nedeni ve değeri ne olursa olsun ve hangi yaşta bulunursa bulunsun bütün özürlü bireyleri kapsamak ve onlara uygun iş hazırlayarak uygun bir iş edindirme ve bu işi sürdürme beklentisi içerisinde olunması gerektiği belirtilmektedir.

Mesleki rehabilitasyon; mesleki rehberlik, mesleki eğitim ve geçici işe yerleştirme gibi özürlü bireye uygun bir iş temini ve bu işe devamını sağlamak, işyerinde gerekli düzenlemeleri yapmak için birtakım meslek gruplarının hazırlıkları ile gerçekleştirilen sürekli ve koordine edilmiş rehabilitasyon sürecinin bir parçasıdır

2)- Ülkemizin de taraf olduğu ve Genel Müdürlüğümüzün koordinatör kuruluş olduğu Çocuk Hakları Sözleşmesinin 32 inci maddesi "Çocuk, sağlığı, eğitimi ve gelişmesi açısından tehlike teşkil eden işlere karşı korunma hakkına sahiptir. Devlet, işe kabul için asgari bir yaş sınırı tespit etmek ve çalışma koşullarını düzenlemek zorundadır." denmektedir. Ayrıca 19 uncu madde de çocuğun suistimal ve ihmalden korunma hakkına sahip olduğu ifade edilmektedir.

Ülkemizde sokakta yaşayan/çalıştırılan çocuklar "Korunmaya Muhtaç Çocuk" kapsamında değerlendirilmektedir. 2828 sayılı Yasanın 3. maddesinin "e" bendine eklenen 6. madde ve 1997 yılında çıkarılan 572 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile sokakta yaşayan ve çalışan çocuklara hizmet vermek amacıyla Çocuk ve Gençlik Merkezleri hizmete açılmış ve ***"Çocuk ve Gençlik Merkezleri Açılış ve İşleyiş Esasları Yönetmeliği"*** 30 Eylül 2001 tarih 24593 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.Söz konusu yönetmeliğe ilişkin olarak hizmetin etkinliği ve standartlığını sağlamak amacıyla hazırlanan ***"Çocuk ve Gençlik Merkezleri Yönergesi*** "Bakanlık Makamının 30 Ekim 2002 tarih ve 191 sayılı onayı ile yürürlüğe girmiştir.

Bu Merkezler eşler arası anlaşmazlık, ihmal, hastalık, kötü alışkanlık, yoksulluk, terk ve benzeri nedenlerle sokağa düşerek sosyal tehlike ile karşı karşıya kalan veya sokakta çalışan çocuk ve gençlerin geçici süre ile rehabilitasyonlarını ve topluma yeniden kazandırılmalarını sağlamak amacıyla kurulan yatılı ve gündüzlü sosyal hizmet kuruluşlarıdır. 2003 yılı Nisan ayı itibariyle SHÇEK Genel Müdürlüğüne bağlı 30 Çocuk ve Gençlik Merkezi'nde sokakta yaşayan/çalıştırılan çocuklar ve ailelerine yönelik eğitim,danışma ve rehabilitasyon hizmetleri verilmekte ve hizmet yaygınlaştırılmaya çalışılmaktadır. Aralık 2002 itibariyle Merkezlerimiz aracılığı ile ulaşılan çocuk sayısı 19. 284'dür.Bunlar;

Çocuk ve Gençlik Merkezlerinde meslek elemanlarınca yapılan "Sokak Çalışmaları" ile çocukların kimlik bilgileri, adresleri, eğitim durumları, çalışma şartları, sokakta olma nedenleri gibi bilgiler alınarak çocukların merkezlere gelmeleri sağlanmaya çalışılmaktadır. Sokak çalışmaları sonucunda ulaşılan aileler ile yapılan görüşmelerde sokağın çocuklar açısından tehlikeleri hakkında bilgi verilerek, çocukları çalıştırmalarının suç teşkil ettiği anlatılmaktadır.

Merkezlerde çalışan meslek elemanları tarafından her çocukla ilgili psiko-sosyal, eğitim ve aile durumlarına ilişkin kişisel çalışmalar yapılmaktadır. Ekonomik yoksunluk nedeniyle çocuklarını sokakta çalıştıran ailelerin incelemeleri yapılarak, ailelere sosyal yardım kapsamında yardımlar yapılmaktadır. Çocuğun psiko-sosyal gelişimi açısından oyun, eğitim ve sosyal aktivitelerin gerekliliği vurgulanmakta, ailelerin çocuklarını merkeze göndermeleri konusunda ikna çalışmaları yapılmaktadır. Sağlık sorunları olan çocuklara tedavi olanakları sağlanması ve sokağın risklerinden olan, bulaşıcı hastalıklara karşı sağlık taramalarının yaptırılması da verilen hizmetler arasındadır.

Gerek ÇHS ye ilişkin sorumluluğumuz gerekse 2828 sayılı Kanunun kapsamı doğrultusunda ihmal ve istismara uğramış çocukların tespiti, izlenmesi ve götürülecek hizmetlerin ivedilikle ulaştırılması için 183 numaralı Alo Çocuk ve Kadın Hattı Türkiye genelinde 20 ilde hizmete açılmış olup diğer illerde de hizmetin başlatılması için çalışmalar sürdürülmektedir.

Çocuk ve Gençlik Merkezleri aracılığı ile sokakta çalışan ve veya çalışma riski taşıyan çocuklara yönelik koruyucu ve önleyici hizmetlere ağırlık verilmek üzere programlar geliştirilmektedir.

Kurum olarak sokakta çalışma olgusunun ortaya çıktığı bölgelerde hizmet ağını oluşturma çalışmalarına hemen başlanılmakta ve sorununu boyutu artmadan önleme yönünde faaliyetler sürdürülmektedir.

İL ADI	KAPASİTE	BAKILAN
ADANA	2 Gündüzlü	208
ANKARA	2 Gündüzlü, 1 Yatılı	1061
ANTALYA	1 Gündüzlü, 1 Yatılı	614
BURSA	1 Gündüzlü, 1 Yatılı	646
DİYARBAKIR	1 Gündüzlü	3802
İSTANBUL	6 Gündüzlü , Yatılı	9249
İÇEL	1 Gündüzlü	802
İZMİR	2 Gündüzlü , 1 Yatılı	632
KAYSERİ	Yeni açıldı	
KONYA	Yeni açıldı	
SAKARYA	1 Gündüzlü	587
SAMSUN	1 Gündüzlü	34
ÇORUM	1 Gündüzlü	303
ŞANLIURFA	1 Gündüzlü	210
DENİZLİ	1 Gündüzlü	90
ADIYAMAN	1 Gündüzlü	Onay alındı,hizmete açılmadı
GÖLCÜK	1 Gündüzlü	480
YALOVA	1 Gündüzlü	564

Merkezlerimiz aracılığı ile hizmet ulaştırdığımız çocuklara yönelik olarak yürütülen hizmetlerden bir kısmı şöyledir;

Hiç okula gitmemiş olup okula başlatılan çocuk sayısı 662, sosyal yardımla desteklenerek okula devam etmesi sağlanan çocuk sayısı 2358, aile yanına dönmesi sağlanan çocuk sayısı 7068, işe yerleştirilen çocuk sayısı 64, sosyal yardım alan çocuk sayısı 2355, korunma altına alınan çocuk sayısı 98, madde bağımlısı çocuk sayısı 1225 olup, bunlar madde bağımlılığı tedavi ünitelerine yönlendirilmektedir, çeşitli mesleki çalışma ve sosyal hizmet müdahalelerine rağmen çocuğunu sokakta çalıştırmakta ısrar eden ve bu nedenle suç duyurusunda bulunulan aile sayısı 505'dir.